

Asia: VM212:00/2018 VN/10384/2019

Lausuntopyyntö valtionavustushankkeessa (VM212:00/2018) toimivan järjestöjaoston väliraportista

1 Taustatiedot

Lausunnonantaja

Yhdistys

2 Järjestöjaoston alustavat ehdotukset ja selvityksen kohteet

1 Monivuotiset toiminta-avustukset (s. 14)

Ehdotus: Rahapeliuotoista valtionavustuksen saavien yhdistysten toiminta-avustuksissa eli yleisavustuksissa ja kohdennetuissa yleisavustuksissa siirryttäisiin monivuotisiin valtionavustuksiin.

Ehdotusta varten selvitetään, millä edellytyksillä yhdistysten toiminta-avustus voidaan myöntää rahapeliuotoista usealle vuodelle. Samalla selvitetään, miten kevennetty ja syvennetty valtionavustushakemuksen käsittely toteutettaisiin ja kuinka valvonta- ja seurantahavainnot voidaan ottaa huomioon myönnettäessä monivuotisia toiminta-avustuksia.

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry kannattavat ehdotusta.

Monivuotiset toiminta-avustukset tehostaisivat valtionavustusprosesseja ja parantaisivat yhdistysten talouden ja toiminnan ennakoitavuutta, jatkuvuutta ja strategisuutta. Lisäksi käytäntö vahvistaisi järjestöjen toiminnan suunnitelmallisuutta sekä laatua.

Keskeistä on huomioida tasapuolisuus ja se, että kaikkia resursseja ei niiden vähetessä kohdenneta pitkään rahoitusta saaneille tahoille, joka saattaa johtaa siihen, että uusille toimijoille ja toimintoille ei riitä rahoitusta. Rahoituksen pitäisi mahdollistaa muuttuvassa toimintaympäristössä uudenlaisten ja innovatiivisten toimintojen kokeilemisen ja siten tukea järjestöjen roolia yhteiskunnallisten uudistusten aloittajina. Lisäksi järjestökentän näkemys paikallisella, maakunnallisella ja valtakunnallisella tasolla tulee huomioida toimintaympäristön muutoksia arvioitaessa. Paikallisesti ja maakunnallisesti toimivien yhdistysten ja niiden toimintaa tukevien verkostojärjestöjen asiantuntemus ihmisten arjesta ja järjestöjen asiakastyöstä rakentuu siellä missä työ tehdään.

Yhdistykset voisivat keskustella valtionavustuksia myöntävien valtionapuviranomaisten kanssa toimintaympäristömuutoksista ja pitkän ajan suunnitelmistaan. Avustuksen myöntäjän ja saajan välinen avoin keskustelu yhdistyksen pitkän ajan suunnitelmista ja siihen yhdistetyt monivuotiset toiminta-avustukset voisivat luoda pohjaa valtionavustuksen alaisten järjestöjen autonomisuuden lisäämiselle. Erityisen tärkeää on, että avustuksen saajien ja myöntäjien välillä on toimiva keskusteluyhteys ja avustuksen saajat ovat oikea-aikaisen ja tasapuolisen neuvonnan ja ohjauksen piirissä.

2 Valtionavustushakujen koordinointi (s. 15)

Ehdotus: Erillisten valtionavustushakujen määrään vaikutettaisiin parantamalla rahapelituotoista valtionavustuksia myöntävien ministeriöiden koordinaatiota.

Ehdotusta varten selvitetään, miten rahapelituotoista valtionavustuksia myöntävien ministeriöiden valtionavustusten hakuakatauluja voitaisiin sovittaa yhteen.

Yksittäisistä kapea-alaisista erillishauista siirryttäisiin aiempaa laajempiin hakukokonaisuuksiin esimerkiksi erillisiä valtionavustushakuja yhdistämällä. Mahdollisen yhdistämisen tarkoituksena ei ole vähentää myönnettävien valtionavustusten suuruutta, vaan vaikuttaa työmäärään.

Valtionavustustoiminnan uusi toimintamalli mahdollistaisi esimerkiksi sen, että yhdistykset voivat varautua raportointimuutoksiin kirjanpitäjänsä kanssa ennen kuin yleisavustuksen tai kohdennetun yleisavustuksen haku aika alkaa.

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo kannattavat ehdotusta

On kannatettavaa, että eri rahoitushakemuksiin liittyvää työmäärää voidaan näillä ehdotuksilla vähentää ja valtionavustushaku tukee johdonmukaista kokonaisuuksien rakentamista ja aikatauluttamista.

3 Valtionavustusten digitaalinen haku ja raportointi (s. 15)

Ehdotus: Suositellaan, että valtionavustukset haettaisiin vuodesta 2024 alkaen vain digitaalisesti uudessa valtionavustustoiminnan tietojärjestelmässä

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo kannattavat ehdotusta

Ehdotuksessa katsotaan, että kaksi vuotta on riittävä siirtymäaika. Kuten Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta (KANE) painottaa, valtionavustushankkeessa on tiedostettava erilaisten yhdistysten edellytykset toimia digitaalisessa työympäristössä yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Digitaaliseen hakuun ja raportointiin siirryttäessä olisi ensiarvoisen tärkeää, että maakunnissa olisi tarjolla ohjausta ja tukea erilaisille ja erikokoisille järjestöille avustusten hakuun, toiminnan

toteuttamiseen ja raportointiin. Tehtävä olisi luonteva maakunnallisille verkostojärjestöille. Laaja-alainen ohjaus ja tuki, jonka saamisen edellytyksenä ei ole jäsenyys valtakunnallisessa järjestössä, mahdollistaa myös pienempien yhdistysten ja järjestöjen osallistumisen valtionavustuspohjaisen toiminnan toteuttamiseen.

4 Valtakunnallisten keskusjärjestöjen rooli valtionavustustoiminnassa (s. 16)

Selvitetään, millä edellytyksillä valtakunnalliset keskusjärjestöt voisivat myöntää toiminta-avustusta jäsenjärjestöilleen. Samalla selvitetään, miten valtakunnalliset keskusjärjestöt voisivat siirtää saamaansa toiminta-avustusta edelleen jäsenjärjestöilleen ja arvioidaan eri hallinnonalojen valtionavustusten delegointikäytäntöjä.

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöaloja ehdottavat muutoksia

Osa yhdistyksistä kaipaa tukea valtionavustustoiminnassa. Sen vuoksi järjestöjaosto selvittää, voisivatko valtakunnalliset keskusjärjestöt myöntää jäsenjärjestöilleen toiminta-avustusta hakemusten perusteella ja kuinka laajasti. Järjestöjaosto selvittää myös yhdenmukaista menettelytapaa, jolla valtakunnalliset keskusjärjestöt voisivat siirtää sille myönnettyä toiminta-avustusta edelleen jäsenjärjestöilleen. Valtakunnallisilla keskusjärjestöillä ei tarkoiteta tässä yhteydessä järjestöalan kattojärjestöjä, kuten SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry:tä tai Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssi ry:tä.

Järjestöjaosto kokee tärkeäksi, että valtionavustuksen delegointimahdollisuuksia selvitettäisiin ja että niiden reunaehdoista keskusteltaisiin. Esimerkiksi valtionavustustoiminnan menettelytapojen tehostaminen ja valtionavustustoiminnan osapuolten oikeusturva luovat mielenkiintoisen kehittämisen jännitteen. Valtionavustusten delegointi siirtäisi hallinnollista työmäärää jäsenjärjestöiltä ja viranomaisilta valtakunnallisille keskusjärjestöille, joilla on usein jäsenjärjestöjä paremmat mahdollisuudet huolehtia valtionavustustoiminnasta. Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta (KANE) huomauttaa, että yhdistysten valtionavustustoimintaan käyttämä työaika on moninkertainen ammattimaisesti toimiviin valtionavustustoimintoihin verrattuna.

Järjestöjaoston selvityksessä otettaisiin huomioon, että yhdistykset ovat erilaisia ja että ne voisivat päättää itselleen sopivan tavan hakea valtionavustusta. Samalla tarkasteltaisiin, miten valtakunnallinen keskusjärjestö arvioisi ja valvoisi jäsenjärjestöjensä valtionavustusten käyttöä avoimesti, luotettavasti ja läpinäkyvästi valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaisesti.

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöaloja pitävät tärkeänä, että valtionavustusten saantiin kehitetään menettelytapoja, jotka vähentävät avustuksen saantiin ja käyttöön liittyvää hallinnollista työmäärää. Keskeistä on se, että avustusten keskittäminen jaettavaksi valtakunnallisten keskusjärjestöjen kautta ei vähennä niiden maakunnallisten ja alueellisten järjestöjen toimintamahdollisuuksia, jotka ovat eivät ole organisoituneet liittotasolla.

Järjestöissä on paljon toimijoita, jotka eivät kuulu jäsenenä valtakunnallisiin järjestöihin ja tällaisia järjestöjä perustetaan enenevässä määrin. Järjestöjen kehittämistoiminnan tuloksellisuutta lisää se, että yksittäiset järjestöt ja yhdistykset saavat resurssia itsenäiseen kehittämistoimintaan.

Tärkeää onkin turvata se, että maakunnissa olisi tarjolla ohjausta ja tukea erilaisille ja erikokoisille järjestöille avustusten hakuun, toiminnan toteuttamiseen ja raportointiin. Tehtävä olisi luonteva

maakunnallisille verkostojärjestöille. Laaja-alainen ohjaus ja tuki, jonka saamisen edellytyksenä ei ole jäsenyys valtakunnallisessa järjestössä, mahdollistaa myös pienempien yhdistysten ja järjestöjen osallistumisen valtionavustusohjaisen toiminnan toteuttamiseen. Maakuntapohjaisen ohjauksen ja tuen voi organisoida myös suuralueille järjestöpohjaisina alueellisina neuvonta- ja tukiorganisaatioina kuten selvitysmiehet Aaro Harju ja Jorma Niemelä esittivät raportissaan Järjestöjen taloudellisista toimintaedellytyksistä 2/2011 Selvityksiä ja ohjeita, Oikeusministeriö.

5 Rahapelituottoja jakavien ministeriöiden toimintatapojen yhdenmukaistaminen (s. 17)

Ehdotus: Rahapelituotoista valtionavustuksia myöntävät ministeriöt yhdenmukaistaisivat valtionavustusprosessejaan tarvittavine tietoineen, kuten asiakirjoineen.

Ehdotusta varten selvitetään rahapelituotoista valtionavustuksia myöntävien ministeriöiden valtionavustuksia koskevat ehdot ja tarkistetaan, miltä osin niitä voitaisiin yhdenmukaistaa.

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo kannattavat ehdotusta

On kannatettavaa, että vertailun pohjalta voitaisiin luoda kaikkien edellä mainittujen ministeriöiden ehdoille yhtenäinen rakenne ja tulkinta. Tärkeää on myös järjestöjaoston ehdotus, että toimialan erityispiirteistä johtuvia perusteltuja haku-, myöntö-, käyttö- ja selvitysehtoja ei tarvitse sovittaa yhteen.

6 Valtionavustustoiminnan uusi toimintamalli (s. 18)

Ehdotus: Rahapelituotoista valtionavustuksia myöntävät ministeriöt ottaisivat käyttöön valtionavustushankkeessa kehitettävän valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin sekä sitä tukevat menettelytavat ja yhteiset tietojärjestelmäpalvelut.

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo kannattavat ehdotusta

Kehittämisen- ja digitalisointihankkeen (valtionavustushanke) tarkoituksena on luoda ja muotoilla uusi toimintamalli, joka ohjaa valtionavustustoimintaa kokonaisuutena valtionavustusohjelmien valmistelusta valtionavustusten käytön valvontaan ja valtionavustuksella rahoitettavan toiminnan arviointiin. Uuteen toimintamalliin siirtyminen edellyttää toimintakulttuurin muutosta, kuten valtionapuviranomaisten ja valtionavustusten hakijoiden yhteistyötä, yhteiskehittämistä ja yhteisvaikutusta. Uutta, digitalisoitua toimintamallia kehitetään avoimesti ja asteittain valtionapuviranomaisten ja valtionavustusten hakijoiden kanssa hankekauden aikana. Uuden toimintamallin käyttöönotossa on ehdottomasti otettava huomioon avoimen hallinnon periaatteet. Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo katsovat, että uusi toimintamalli ja siihen liittyvä toimintakulttuurin muutos edellyttää alueellisten toimijoiden, mm maakunnallisten verkostojärjestöjen parempaa integraatiota ja osallisuutta yhteiseen valmisteluun. Näin valmistelussa tulisi kuulluksi alueellisten ja paikallisten sekä pienempien yhdistystoimijoiden ääni maantieteellisesti koko Suomen kattavasti ja kootusti.

7 Odottamattomien muutosten huomioon ottaminen (s. 18)

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo kannattavat ehdotusta

Järjestöjohtajien ehdotus, että yhdistysten äkillisiä talous- ja toimintamuutoksia alettaisiin seurata kahden vuoden jaksolla, on kannatettava. Aitojen kokeilujen ja tuloksekkaan kehittämistyön toteuttamisen edellytyksenä on se, että avustuksen saaja voi hankekauden aikana arvioida tavoitteen ja toimintojen tarkoituksenmukaisuutta ja tehdä tarvittaessa muutoksia resurssien ja toimintojen suuntaamisessa joustavasti. Tällä hetkellä STEA-rahoitteista kehittämistoimintaa hankaloittavat tiukat talous- ja toimintaohjeistukset.

8 Toiminnassa tapahtuvien olennaisten ja/tai odottamattomien muutosten ilmoittaminen (s. 19)

-

9 Yhdistysten talouden ja toiminnan raportointi (s. 19)

Ehdotus: Sujuvoitettaisiin valtionavustuksella rahoitettavan toiminnan olennaisesta ja/tai odottamattomasta muutoksesta ilmoittamista ja muutosta koskevan päätöksen tekemistä

Ehdotusta varten selvitetään, miten yhdistysten jatkuvaa raportointia kehitettäisiin.

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo kannattavat ehdotusta

Järjestöjohtajat esittää, että Valtionavustushankkeessa yhdenmukaistettaisiin talouden ja valtionavustuksella rahoitettavan toiminnan raportointia. Kannatettavaa on, että arvioinnin painopiste siirrettäisiin jälkikäteen tehtävästä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arvioinnista valtionavustustoiminnan systemaattiseen ennakointiin, seurantaan ja jatkuvaan kehittämiseen. Jatkuva avoin vuoropuhelu avustuksen myöntävän tahon kanssa tukee raportointia ja arviointia.

Valtionavustustoiminnan tietojärjestelmää suunnitellaan ja kehitetään niin, että yhdistys voi toimittaa talous- ja toimintatietonsa kertaalleen sekä päivittää näitä tietoja tarvittaessa. Valtionavustuksia hakevat yhdistykset ja niitä myöntävät valtionapuviranomaiset tarkastelevat yhdessä taloustiedon vaatimusten ja raportoinnin yhtenäistämistä. Valtionavustusten tuloksellisuuden raportointi koetaan haasteellisemmaksi kuin valtionavustusten käytön selvittäminen. Tarkoituksenmukaista ei ole, että käytön selvittämiseen ja tuloksellisuuden raportointiin menee enemmän aikaresursseja kuin itse toimintaan. Tämä on myös eriarvoistavaa, sillä pienillä toimijoilla ei ole erikseen resursoida henkilöitä tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arviointiin. Alueille resursoidut neuvonta- ja tukiorganisaatiot voisivat tukea ja neuvoa paikallisia toimijoita talouden ja toiminnan raportointiin ja arviointiin liittyvissä kysymyksissä.

10 Yhdistysten osallisuus ja vaikuttaminen (s. 20)

Selvitetään, miten valtionavustuksia myöntävät valtionapuviranomaiset ja valtionavustuksia hakevat yhdistykset toimisivat yhdessä valtionavustustoiminnan uudessa toimintamallissa. Yhteistyötä uudistettaisiin niin, ettei valtionavustusasioita käsittelevistä toimielimistä muodostu esteellisiä.

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo kannattavat ehdotusta selvityksen laatimisesta

Järjestöjooston raportin mukaan yhdistykset kaipaavat valtionavustusten hakijoiden ja myöntäjien viestintää ja vuorovaikutusta sekä vaikuttamismahdollisuuksia. Järjestökyselyn ja kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan (KANE) verkkokyselyn perusteella yhdistykset haluavat vaikuttaa kansalaisyhteiskuntaa koskevan lainsäädännön uudistamiseen ja valtionavustustoiminnan kehittämiseen. Lainsäädäntömuutosten vaikutuksia on arvioitava myös kansalaisyhteiskunnan näkökulmasta. Osa yhdistyksistä kokee yhteiskuntavaikuttamiseen ja

vaikuttajaviestintään liittyvää eriarvoisuutta, kuten resurssien puutetta. Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo yhtyvät tähän näkemykseen ja painottavat että kansalaisyhteiskunnan keskeinen osa, maakuntien toimijat, eivät ole riittävällä tavalla päässeet osallistumaan yhteiseen vuorovaikutukseen ja vaikuttamiseen.

Valtionavustustoiminnan uutta toimintamallia varten on selvitettävä, miten valtionavustuksia hakevat yhdistykset ja niitä myöntävät valtionapuviranomaiset toimisivat yhdessä. Järjestöjoosto hyödyntää työskentelyssä esimerkiksi Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa -loppuraportin tekijöiden asiantuntemusta ja sidosryhmäyhteistyötä. Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta on v 2020 perustettu toimiin, joka kannattaa ottaa mukaan yhteiseen kehittämis- ja vaikuttamistoimintaan kattavamman osallisuuden ja koko Suomen käsittävän vuoropuhelun varmistamiseksi. Tämä on linjassa Oikeusministeriön Kansalaisyhteiskunnan tila – ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa –loppuraportin suosituksen kanssa, jossa ehdotetaan varmistettavaksi, että kaikilla Suomen alueilla on kansalaistoimintaa tukeva ja yhteisiä resursseja koordinoiva taho.

11 Valtionavustushakemusten ja -selvitysten käsittely tiimeissä (s. 21)

Ehdotus: Suositellaan, että rahapelituotoista valtionavustuksia myöntävät ministeriöt käsittelevät valtionavustushakemukset ja -selvitykset sekä mahdollisuuksien mukaan koko valtionavustusprosessin tiimeissä.

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo kannattavat ehdotusta

Rahapelituotoista valtionavustuksia myöntäviä ministeriöitä suositellaan käsittelemään valtionavustushakemuksia ja -selvityksiä sekä mahdollisuuksien mukaan koko valtionavustusprosessia tiimeissä. Avustushakemuksia käsitellään eri hallinnonaloilla nykyisin sekä yksin että tiimeissä. Esimerkiksi STEA käsittelee koko valtionavustusprosessin tiimeissä. Tiimeissä tehtävään työhön siirtyminen edellyttää valtionapuviranomaisilta henkilöstösuunnittelua ja työtehtävien järjestelyä. Opetus- ja kulttuuriministeriössä havaittiin, ettei tiimityöskentelymalli lisää virkahenkilöiden työtaakkaa verrattuna aiempaan toimintamalliin, jossa virkahenkilöt toteuttivat hakuprosessit yksin. Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo tähdentävät, että avustuksen hakijoiden oikeusturva on vahvempi, mikäli

avustushakemuksia käsittelee useampi henkilö. Tämä ei saa kuitenkaan lisätä käsittelyaikoja ja tuoda hakemusmenettelyyn lisäbyrokratiaa.

12 Yleisavustusten ja erityisavustusten arviointikriteerit (s. 21)

Ehdotus: Yhdistysten yleisavustuksille ja kohdennetuille yleisavustuksille sekä erityisavustuksille määriteltäisiin selkeä tarkoitus.

Ehdotus: Yhdistysten yleisavustuksille ja kohdennetuille yleisavustuksille määriteltäisiin yhteiset arviointikriteerit.

Ehdotusta varten selvitetään, mitä yhdistysten yleisavustusten ja kohdennettujen yleisavustusten yhteisten arviointikriteerien käyttöönotto avustusharkinnassa edellyttäisi

Valtionavustuksen käyttötarkoitus määrittelee, onko avustus yleisavustus, kohdennettu yleisavustus vai erityisavustus. Määrittelyyn vaikuttaa myös avustuslaji. Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo yhtyvät järjestökyselyssä esille nousseeseen näkemykseen, että valtionavustusten käyttötarkoitukset eivät ole aina selkeitä. Yhdistykset saattavat hakea niin yleisavustusta kuin erityisavustustakin samankaltaiseen toimintaan, mikä ei ole tarkoituksenmukaista. Neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo pitävät hyvänä, että valtionavustusten käyttötarkoitukset määriteltäisiin selkeillä kriteereillä ja määriteltyä käyttötarkoitusta voitaisiin selkeyttää erityisehdoilla tai päätöskohtaisilla ehdoilla.

Yhdistysten säännöllisesti toistuvan toiminnan pääasiallinen valtionavustus olisi yleisavustus tai kohdennettu yleisavustus. Erityisavustukset myönnettäisiin sen sijaan uusien toimintamallien ja -menetelmien tavoitteelliseen kokeilemiseen ja kehittämiseen.

Yleisavustuksilla ja kohdennetuilla yleisavustuksilla rahoitettaisiin yhdistystä ohjaavien periaatteiden, kuten sääntöjen mukainen yleishyödyllinen toiminta ja siihen liittyvät tukitehtävät, joita ovat esimerkiksi edunvalvonta, hallinto sekä viestintä ja markkinointi. Yhdistyksen odotetaan myös kehittävän toimintaansa yleisavustuksella tai kohdennetulla yleisavustuksella sen toimintaympäristön ja toimintaedellytysten muuttuessa. Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo pitävät keskeisenä lähtökohtana ja oikeudenmukaisuusperiaatteena sitä, että yleisavustuksia ja kohdennettuja avustuksia myönnetään entistä enemmän suoraan alueille, joihin hyvinvointialueita tällä hetkellä rakennetaan. Keskeistä on tällöin varmistaa, että maakuntien verkostojärjestöjen edustajat ovat mukana avustuskriteerien määrittelyssä.

Yleisavustukset ja kohdennetut avustukset ovat tärkeitä yhdistysten hallinnon toteuttamiseksi, jotta pitkäjänteistä ja tuloksekasta kehittämistoimintaa voidaan ylipäätään tehdä. Myös alueella toimivat yhdistykset tarvitsevat hallintoa toimintojensa organisoimiseen. Raportointia ja arviointia kehitettäessä on tärkeää tunnistaa se, että pienillä toimijoilla ei ole resurssia erilliseen raportointi- ja arviointihenkilöstöön, vaikka toiminta muutoin olisi kokoaan vaikuttavampaa ja tuloksellista. Alueellisten neuvonta- ja tukiorganisaatioiden resursoiminen voisi tukea pieniä yhdistyksiä niiden hallintotehtävissä.

13 Yhteiset vastuullisuuskriteerit (s. 22)

Selvitetään, mitä yhteisiä vastuullisuuskriteereitä, tavoitteita ja lähtökohtia yhdistysten voitaisiin odottaa edistävän toiminnassaan.

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo kannattavat ehdotusta

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo ovat samaa mieltä kuin suuri osa järjestökyselyyn vastanneista, että valtionavustusten myöntämisen kriteereinä voidaan käyttää tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kestävä kehityksen edistämistä. Neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo pitävät hyvänä, että valtionavustushankkeessa vastuullisuuskriteerit sekä tavoitteet ja lähtökohdat sanoitettaisiin ja määriteltäisiin selkeästi, jotta niiden arviointi ja tulkinta ovat nykyistä yhtenäisempiä.

14 Varainhankinta ja rahoituslähteiden yhteensovittaminen (s. 22)

Selvitetään, millä edellytyksillä yhdistysten toimintojen erilaisia rahoituslähteitä voitaisiin sovittaa yhteen. Samalla selvitetään, mitä ehtoja rahoituslähteiden yhteensovittamiseksi pitäisi yhdenmukaistaa

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo kannattavat ehdotusta

Yhdistysten omarahoituksen hankinta lisää niiden autonomisuutta ja riippuvuutta julkisista rahoituksista. Julkisten avustusten epävarmuus lisää yhdistysten tarvetta ja painetta monipuolista rahoituspohjaansa ja kehittää varainhankintaa. Valtionavustusta saavat yhdistykset saattavat olla tilanteessa, jossa avustusten ehdot estävät varainhankinnan ja talouspohjan laajentamiseen liittyvän kehittämistyön.

Valtionavustuksia hakevia yhdistyksiä halutaan kannustaa kehittämään varainhankintaansa taloudellisten toimintaedellytysten vahvistamiseksi. Valtionavustushankkeessa selvitetään, miten yhdistysten toimintojen erilaisia rahoituslähteitä voitaisiin sovittaa yhteen. Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo pitävät tärkeänä, selvityksen lähtökohtaa, että yhdistyksen tulot eivät vähentäisi yleisavustusta tai kohdennettua yleisavustusta, vaan tulot otettaisiin pääsääntöisesti huomioon positiivisesti harkittaessa ja myönnettäessä avustusta, jos järjestön toiminta on ollut tuloksellista.

Järjestökyselyn perusteella yli puolella yhdistyksistä on toimintaa, jonka ne rahoittavat omalla rahoituksella valtionavustusten asemesta. Noin puolet järjestökyselyyn vastanneista toivoo, että ulkopuolinen panostus, kuten vapaaehtoinen talkootyö, otettaisiin huomioon valtionavustusta myönnettäessä. Nykyisin käytäntö vaihtelee ja maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo pitävät tärkeänä, että tähän luodaan yhdenmukaiset käytännöt.

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo kannattavat sitä, että järjestöjaosto selvittää lisää yhdistysten toimintojen rahoituslähteiden yhteensovittamisen mahdollisuuksia.

15 Taloustarkastajan tehtävä (s. 23)

3 Järjestöjaoston väliraportti ja valtionavustustoiminta

Järjestöjaoston väliraporttia koskevat yleiset huomiot

Järjestöjaosto tunnistaa, että osa alustavista ehdotuksista ja selvityksen kohteista on juridisesti ongelmallisia, minkä se ottaa huomioon valmistelussaan. Järjestöjaosto kokee, että niistä on tärkeää keskustella. Sen vuoksi järjestöjaosto on dokumentoinut väliraporttiin myös ristiriitaisia huomioita ja vielä ratkaistavia asioita, mikä avaa ehdotusten ja selvitysten kohteiden laatua ja luonnetta. Järjestöjaosto on halunnut tehdä väliraportistaan rohkean

keskustelunavauksen, josta se toivoo avointa, laajaa ja kantaa ottavaa keskustelua. Järjestöjaosto kokoaa ehdotuksensa loppuraportiksi valtionavustushankkeen ohjausryhmälle. Ennen sitä järjestetään tarvittaessa toinen lausuntokierros osana valmistelua.

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo näkevät tämän keskustelun tärkeäksi ja toivovat, että neuvottelukunta pääsee osalliseksi keskusteluihin tulevaisuudessa.

Valtionavustustoimintaa koskevat yleiset huomiot

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta ja Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo kannattavat Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020 – luvun Suomessa toimenpidesuosituksista maakunnallisten verkostojärjestöjen rahoituksen järjestämistä jaetusti kaikilta järjestöjä rahoittavilta ministeriöiltä (ainakin STM ja OKM), jotta käytännön toiminnan kannalta keinotekoinen raja sote- ja muiden hyvinvointia edistävien järjestöjen tukemisesta poistuu (vrt. STEAn rajaukset). Tämä vahvistaisi eri yhdistysten yhteistyötä ja sen rakentamista hyvinvointialueiden ja kuntien kanssa yhteistyössä alueilla ja ratkaisisi tässä raportissa aiemmin määriteltyjä ongelmia mm. järjestöjen osaamisessa.

Valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaistamista koskevat ehdotukset järjestöjaostolle valmistelun jatkamiseksi

Lehtonen Mikko
Valtiovarainministeriö

Vatanen Riitta
Yhteisöjen Yhdistys ry - Järjestöalo Seinäjoki